

Posudek oponenta práce – PhDr. Jan Gruber, Ph.D.

Pavla Sršňová, *Vzdělávání a pracovní uplatnění osob v rámci penitenciární a postpenitenciární péče – Edukacion and employment of people within penitentiary and postpenitentiary care*. Praha 2012 52 s., 6 s. příloh. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: PhDr. Ivana Šnýdrová, CSc.

1. Obsah a struktura práce

Téma práce je s ohledem na zaměření katedry přiměřené, autorka mapuje situaci v českých věznicích s fokusem na vzdělávání a zájmových aktivit vězňů, zamýšlí se nad příčinami a následky různých jevů v penitenciární praxi. Kromě situace v českých věznicích uvádí srovnání z jiných kultur, zejména z amerického a skandinávského vězeňství. Práce se okrajově zabývá i psychoterapií a psychodiagnostikou v penitenciární praxi, stejně jako postižením specifických kategorií vězňů podle gender nebo věku. Ocenil bych i podobný vhléd z hlediska sociální psychologie – podle mého názoru se situace v českém vězeňství obtížně popisuje bez ilustrace sociálních skupin, které se dostanou častěji do konfliktu se zákonem (výjimkou je zmínka o cizincích vězněných v ČR). Text je zcela logický, jeho členění včetně příloh odpovídá požadavkům, téma práce je ale širší než její název.

2. Odborná úroveň

Cíle práce jsou formulovány vcelku adekvátně a je jich dosaženo – práce mapuje formy trestů s důrazem na péči, které se vězňům ve věznicích dostává a jejich možnosti uplatnění po stránce vzdělávací, zájmové a pracovní. V tomto smyslu vnímám práci jako širší, než je její název – je vcelku zajímavou sondou do situace českého vězeňství spíše, než aby se zaměřovala pouze na vzdělávací aktivity vězňů. Všechny informace jsou ale logicky uspořádány a pro laika zajímavé. V oblasti psychodiagnostiky a psychoterapie se vyskytuje poněkud archaický termín asociální psychopat – je ale možné, že je v kontextu penitenciární péče užíván. Autorčin přístup je charakteristický sdělováním vlastního názoru – uvede nějaká data z české nebo zahraniční literatury a přidá k nim vlastní názor – na jednu stranu to působí sympaticky, na stranu druhou to poněkud vybočuje ze standardní akademické praxe – kdyby autorka popisovala konkrétní vlastní zkušenosti z práce v diecézní charitě, bylo by to podstatně přínosnější, než prosté „udělá se mi stanovisko“. Pro úplnost je ovšem třeba dodat, že stanoviska jsou podložena autorčinou argumentací. V závěru autorka uvádí možné výzkumné okruhy s užitečným uplatněním – to nelze než ocenit.

3. Práce s literaturou

Z hlediska práce s literaturou je práce na standardní akademické úrovni, citace odpovídají citační normě. Uváděná literatura obsahuje i cizojazyčné tituly, převážně ve formě odkazů z webu – přesto vnímám vyváženost našich a cizích pramenů a pokládám podklady za přiměřené.

4. Grafické zpracování

Grafická podoba práce je na dobré úrovni, text je přehledný a dobře zpracovaný. Tabulky a grafy práce obsahuje většinou v přílohách, jsou uváděny spíše jako zajímavosti. Některé tabulky by si zasloužily větší rozpracování. V zásadě je ale text přehledný, orientace v něm snadná.

5. Jazyková úroveň

Autorka se vyjadřuje na velmi dobré jazykové úrovni, užívá přiměřeně odborného, jazyka. Občas užije archaismů (jakožto), vcelku je znát jazyková úroveň člověka, který často píše a je zvyklý se písemně vyjadřovat.

6. Podněty k rozpravě

Na str. 39, 43 píšete o různých mírách recidivy mezi vzdělanými a nevzdělanými vězni v USA. Je pravděpodobné, že kdyby každý vězeň prošel vzdělávacím programem, úroveň recidivy by se snížila? Uveďte důvody pro a proti.

Na str. 25-6 píšete o Afroameričanech ve věznicích v USA jako o specifické subkultuře, která se dostává do vězení díky kriminalizaci prodeje a držení drog. Můžeme podobnou kulturní skupinu vysledovat i u nás – se specifickým postojem ke vzdělání a společenským hodnotám?

V závěru práce uvádíte doporučení pro změny v naší penitenciární péči – proč myslíte, že dosud nejsou zavedeny do praxe – resp. brání jim i jiné důvody, než je prostý nedostatek peněz?

7. Závěrečné hodnocení práce

Práce přináší zajímavý okruh informací z poměrně odlehle oblasti. Je znát, že se autorka o obor dlouhodobě zajímá, osobně bych ocenil více sebezkušenostní a méně obecnou formu práce – např. v podobě zúčastněného pozorování nebo jiné formy kvalitativního výzkumu. Na úrovni bakalářské práce je to dílko přiměřené, formálně dobře napsané, s efektivně užitou literaturou a mnoha podloženými informacemi, byť se poněkud odchyluje od názvu – zabývá se vězeňstvím a trestem v poněkud obecnější rovině. Práci lze doporučit každému, kdo se zajímá o vězeňství zejména v českém prostředí. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím stupněm velmi dobře.

V Praze 10. 8. 2012

PhDr. Jan Gruber, Ph.D.